

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ТА СТРАТЕГІЇ СКОРОЧЕННЯ

КОЛІСНИК Анастасія, здобувачка вищої освіти
факультет економічний
Запорізький національний університет

***Анотація:** У статті розглянуто актуальні проблеми управління державним боргом України та шляхи його скорочення. Проаналізовано динаміку державного боргу, його структуру та вплив на економічну стабільність країни. Основна увага приділена зовнішнім і внутрішнім факторам, що сприяють зростанню боргового навантаження, таким як економічні кризи, девальвація національної валюти та залежність від зовнішніх кредиторів.*

***Ключові слова:** державний борг, управління боргом, зовнішній борг, внутрішній борг, реструктуризація боргу, девальвація, державні фінанси.*

Державний борг України є важливим чинником, що впливає на економічну стабільність країни. В умовах зростання боргового навантаження та зовнішніх викликів, таких як війна та інфляція, ефективне управління боргом стає критично необхідним. Недостатнє управління борговими зобов'язаннями може призвести до негативних наслідків, таких як зниження кредитного рейтингу, зростання бюджетного дефіциту та девальвація національної валюти. У цьому контексті важливо проаналізувати існуючі проблеми управління державним боргом та визначити стратегії для його скорочення.

Державний борг – це загальна сума фінансових зобов'язань держави перед внутрішніми та зовнішніми кредиторами. Борг формується через запозичення, що необхідні для фінансування бюджетних дефіцитів або реалізації певних державних програм.

Зовнішній державний борг - це зобов'язання перед іноземними кредиторами. На 2024 рік, за даними Міністерства фінансів України, зовнішній борг становить близько 60% від загального державного боргу. Основними кредиторами є міжнародні фінансові організації, такі як МВФ і Світовий банк. Станом на середину 2024 року, зовнішній борг України складає понад \$106 мільярдів, більшість з якого номіновано в іноземній валюті (долари США та євро) [1].

Внутрішній державний борг – це зобов'язання держави перед резидентами країни. На 2024 рік внутрішній борг складає близько 40% від загального боргу. Він формується через випуск облігацій внутрішньої позики, які викуповують як банки, так і інші інституційні інвестори. Станом на 2024 рік, внутрішній борг України оцінюється в понад 4 мільйони гривень [2].

Основні проблеми управління державним боргом пов'язані з його зростанням та обслуговуванням. По-перше, значне зростання боргу обумовлене війною, економічними кризами та дефіцитом бюджету, який у 2023 році склав близько 20% ВВП. По-друге, девальвація гривні збільшує вартість обслуговування зовнішнього боргу, який переважно деномінований в іноземній валюті. По-третє, низька ефективність використання запозичених коштів підвищує залежність від подальших запозичень. Крім того, умови міжнародних кредиторів часто передбачають жорсткі економічні реформи, що ускладнює управління державними фінансами. Вартість обслуговування боргу на 2024 рік оцінюється у \$15 мільярдів, що створює високі ризики для бюджету.

Для скорочення боргу необхідно впроваджувати ефективні стратегії, представлені у табл.1.

Таблиця 1 Стратегії скорочення боргу

Стратегія	Суть
Оптимізація бюджетних витрат	зменшення дефіциту бюджету через скорочення неефективних витрат та підвищення прозорості у використанні державних коштів.
Реструктуризація боргу	переговори з кредиторами для перегляду умов запозичень або продовження термінів виплат. Це вже було успішно здійснено у 2015 році.
Диверсифікація джерел запозичень	розвиток внутрішнього ринку облігацій та залучення нових інвесторів через державно-приватне партнерство.
Зміцнення національної валюти	стабілізація економіки та контроль за інфляцією допоможуть знизити боргове навантаження у валютному секторі.
Прозорість фінансового управління	підвищення довіри до державних фінансів шляхом посилення контролю та боротьби з корупцією сприятиме зменшенню вартості запозичень.

Джерело: розроблено автором з використанням матеріалів [1,2]

Державний борг України є серйозним викликом, але за умови впровадження правильних стратегій він може бути знижений до прийняттого рівня. Оптимізація бюджетних витрат, реструктуризація боргу, стабілізація гривні та прозоре управління фінансами дозволять Україні досягти економічної стійкості та зменшити боргове навантаження в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Зовнішній державний борг України (2009-2024).
URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/foreign/>
2. Державний борг України (2009-2024).
URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>

*Науковий керівник – ЩЕБЛИКІНА Інна,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та фондового ринку,
Запорізький національний університет,
м.Запоріжжя*